

NIBIO

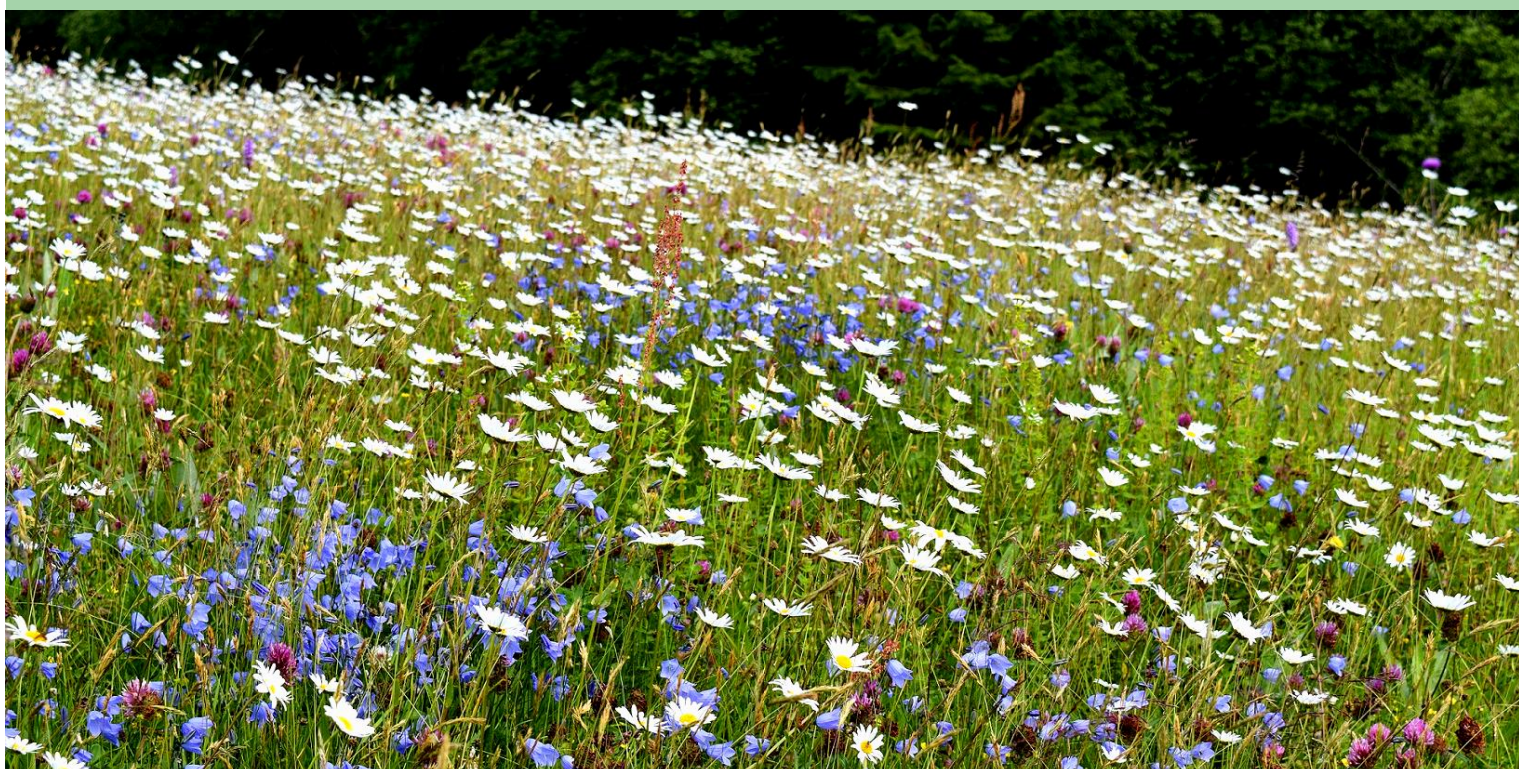
NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO RAPPORT | NIBIO REPORT

VOL.: 3, NR.: 6, 2017

Rekartlegging med skjøtselsplaner for slåttemark

Beitlandet, Stjørdal kommune. Nord-Trøndelag fylke

PER VESTERBUKT

NIBIO Kvithamar

TITTEL/TITLE

REKARTLEGGING MED SKJØTSELSPLANER FOR SLÅTTEMARK. BEITLANDET, STJØRDAL KOMMUNE. NORD-TRØNDELAG FYLKE

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

PER VESTERBUKT

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKT NR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
17.01.2017	3/6/2017	Åpen	10108	16/849
ISBN-NR./ISBN-NO:	ISBN DIGITAL VERSJON/ ISBN DIGITAL VERSION:	ISSN-NR./ISSN-NO:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:
ISBN 978-82-17-01776-9	Versjon nr	ISSN 2464-1162	64	

OPPDRAUGSGIVER/EMPLOYER:

Trond Olav Beitland

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Trond Olav Beitland

STIKKORD/KEYWORDS:

Slåttemark, handlingsplan, skjøtseplan, utvalgt naturtype, vegetasjon

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Beitlandet har i dag to slåttemarker registrert i Naturbase med høyeste verdi. Lokalitetene ble kartlagt 2011 og beskrevet som; «slåttemarker med høy artsdiversitet og god hevd. Den er et fint eksempel på hvordan en tradisjonell driftsform påvirker det stedegne biologiske mangfoldet». For å kunne evaluere og ivareta skjøtselen av verdifulle naturtyper på en best mulig måte ble det gjennomført rekartlegging av naturengene på Beitlandet 2016, finansiert av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Undersøkelsen viste at gjennomført skjøtsel på Beitland siste fem år har styrket A-verdien på slåttemarkene Stakkekra og Nergården. Skjøtsemetodene som er anvendt for denne lokaliteten kan derfor anbefales videreført. To naturbeitemarker ble registrert med verdi B, og der skjøtselen fremstår som god. Driftsformen på selve innmarka på Beitlandet har siden 2005 hatt et ekstensivt preg med fravær av pløying og gjødsling, slik at de økologiske forutsetningene for vegetasjonssammensetning er under kontinuerlig endring. Dette har i dag medført begynnende etableringer med slåttemark verdi B (oppgradering fra verdi C) til tross for anvendelse av tunge landbruksmaskiner.

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

LAND/COUNTRY: Norge
FYLKE/COUNTY: Nord-Trøndelag
KOMMUNE/MUNICIPALITY: Stjørdal
STED/LOKALITET: Beitlandet

GODKJENT /APPROVED

Knut Anders Hovstad

NAVN/NAME

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Per Vesterbukt

NAVN/NAME

FORORD

Denne rapporten beskriver rekartlegging av samtlige naturenger på Beitlandet 2016. Dette i forbindelse med Handlingsplan for slåttemark. Arbeidet er utført på oppdrag fra Trond Olav Beitland, og finansiert av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Takk til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og grunneier for verdifull informasjon til prosjektet.

Stjørdal, 17.01.17

Per Vesterbukt

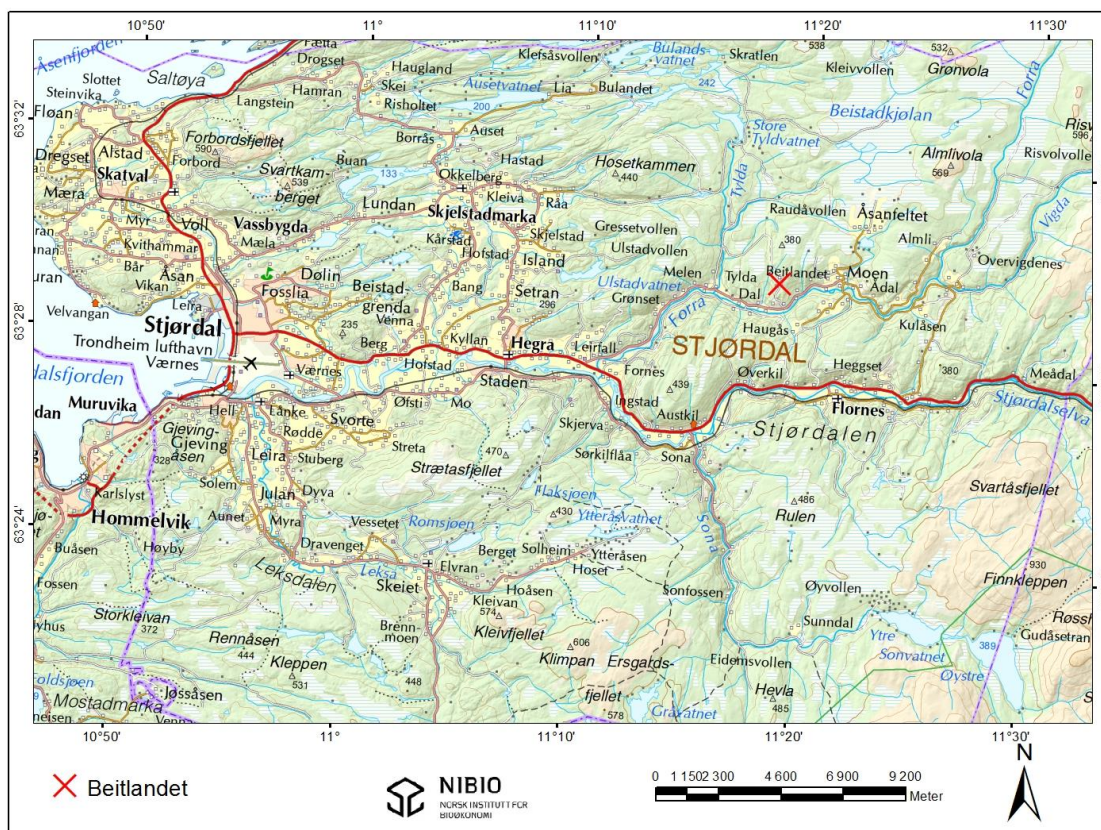
INNHold

1	INNLEDNING	6
2	METODE.....	8
2.1	Forarbeid	8
2.2	Kartlagte lokaliteter	8
2.3	Datainnsamling.....	8
3	RESULTATER	10
3.1	Stakkekra	11
3.2	Nergården	17
3.3	Beitland sør	26
3.4	Øvre Beitland.....	32
3.5	Beitland vest.....	37
3.6	Beitland: ved tunet.....	43
3.7	Geitberget	47
	Artsliste.....	52
4	DISKUSJON.....	57
5	KONKLUSJONER.....	59
	LITTERATURREFERANSER	60

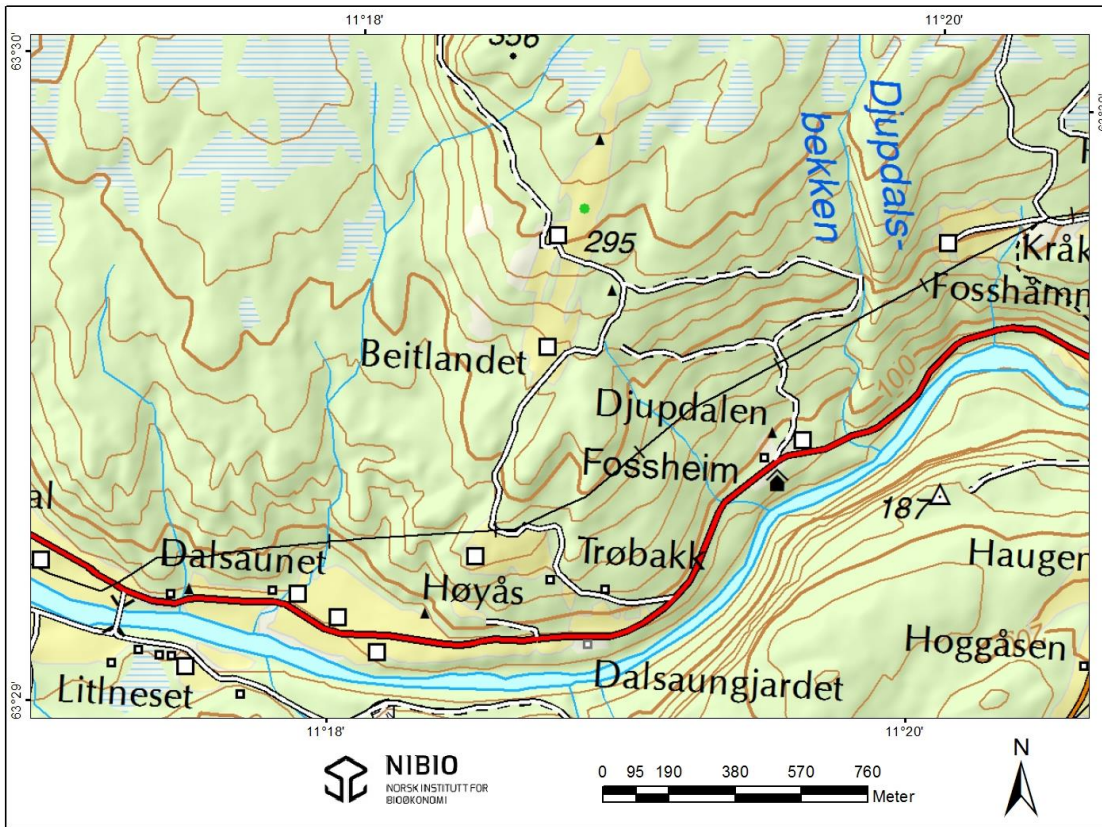
1 INNLEDNING

Beitlandet er i dag registrert i Naturbase som slåttemark med id BN00013622 og BN00013619. NIBIO (tidligere Bioforsk) kartla lokaliteten i 2011 og registrerte slåttemarker med verdi A, med anbefaling om rekartlegging etter 5 år. Kartlegging fra 2011 beskriver lokaliteten som; «slåttemarker med høy artsdiversitet og god hevd. Den er et fint eksempel på hvordan en tradisjonell driftsform påvirker det stedege biologiske mangfoldet. Målet for denne lokaliteten bør være å fortsette med dagens hevdregime, som i sin tur bidrar til å opprettholde den opprinnelige og høye artsdiversiteten for slåttemarka.» Arealet står oppført med verdi A (Svært viktig).

For å ivareta skjøtsel av den truede naturtypen på best mulig måte ønsker bruker rekartlegging og utarbeidelse av ny skjøtelsesplan for optimal skjøtsel av slåttemarka, noe som også gir en evaluering av tilstanden for enga basert på siste fem års skjøtselstiltak. På oppdrag fra grunneier/bruker har NIBIO Kvithamar gjennomført oppdraget: «Rekartlegging med skjøtelsesplaner for slåttemark. Beitlandet. Stjørdal Kommune, Nord-Trøndelag fylke», som inneholder naturtype-kartlegging og utforming av skjøtelsesplaner for Beitlandet i Stjørdal kommune.

Figur 1. Oversiktskart for lokalitet beitlandet (merket rødt). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

Figur 2. Oversiktskart for lokalitet beitlandet. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

2 METODE

2.1 Forarbeid

Forarbeid omfattet litteraturstudier med gjennomgang av tidligere registreringer og publiseringer for Beitlandet. Digitale kartbilder ble lagt til grunn for planleggingsstadiet i forkant av feltarbeid, og som kartgrunnlag under selve feltarbeidet. Bruker ble kontaktet under forarbeidet for planlegging og avklaring av detaljer før feltarbeidet, samt innhente driftshistorikk for areal som var planlagt kartlagt.

2.2 Kartlagte lokaliteter

Beitlandet står i dag oppført i Naturbase med flere slåttemark. Både NIBIO (tidligere Bioforsk) og Miljøfaglig Utredning kartla lokaliteter her i 2011 og registrerte slåttemark. Undersøkelsen 2016 omfatter all innmark på gården, dvs. nærliggende slåtte-/beiteareal som omkranser gårdstunet på Beitland, samt Nergården. I tillegg ble et større areal med tidligere naturbeitemark, nå under gjengroing, undersøkt da bruker planlegger å restaurere området tilbake til åpen beitemark igjen. Arealer med gammel slåttemyr er ikke inkludert i arbeidet, men ifølge bruker finnes her tre lokaliteter som bør undersøkes nærmere ved senere anledning. Utforming av nye skjøtselsplaner omfatter lokalitetene Stakkekra og Nergården.

2.3 Datainnsamling

All kartlegging er utført i henhold til DN-håndbok 13, gjeldende reviderte fakta ark. Kartleggingen inneholder statusoppdatering med verdibegrunnelse av eksisterende slåttemark (verdi A, B og C) som i dag er registrert i Naturbase. Det ble også gjennomført kartlegging, avgrensning og verdisetting av beitemarksareal, evt. slåttemark eller andre viktige naturtyper i lokaliteten som per i dag ikke har registrering i Naturbase. Det ble foretatt oppdatering og justering av eksisterende grenser for naturtypene og av Naturbase der dette ble ansett som nødvendig. Avgrensning i felt ble utført med GPS med nøyaktighet på 1-3 m, og ved bruk av digitale kartbilder. Kartleggingsarealet ble også dokumentert med bilder. Kun viktige naturtyper iht. DN-håndbok 13 er avgrenset og verdisatt. Naturtyper og delnaturtyper med koder er angitt i henhold til oppdatert versjon av 03.07.2014 fra Miljødirektoratet.

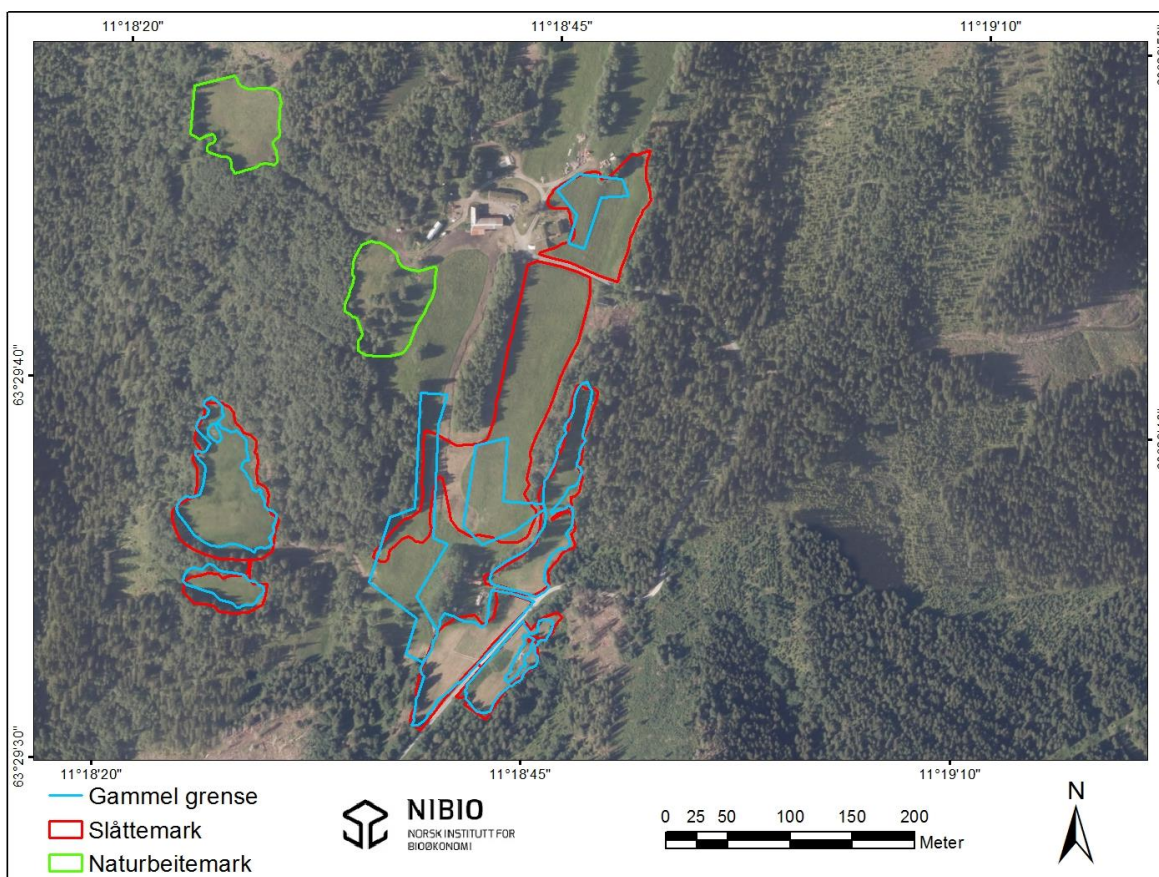
Karplantearter ble registrert ved hjelp av krysslister. Registreringen er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten uten bruk av ruteanalyser (og er således ikke uttømmende), men med hovedvekt på å fremskaffe beskrivende lister for bestemmelse av vegetasjonstyper. Evt. funn med særlig interesse for forvaltningen av området (eks. rødlistearter, fremmede arter, problemarter, nye artsfunn for regionen) vil bli registrert i www.artsobservasjoner.no/, evt. belegg sendes NTNU Vitenskapsmuseet for arkivering. For artsbestemmelse av karplanter benyttes Norsk flora (Lid & Lid 1994) og Gyldendals store nordiske flora (Mossberg et al. 1992). Alle kart i rapporten er utarbeidet med programvaren ArcGIS.

Feltarbeidet ble gjennomført 4-5 juli 2016, som var et gunstig tidspunkt sett i forhold til vekstsesong, og før slåttetidspunktet. Befaringen ble utført sammen med bruker, med innhenting av informasjon på tidligere og nåværende arealbruk, og gjennomgang av driftsopplegget knyttet til skjøtselen siste 5 år. Konkrete temaer var bl.a. valg av beitedyr, fremmede arter/problemarter, tiltak/hensyn til fritidsboliger, kulturminne, skjøtsel, forståelse av vegetasjonsdynamikk knyttet til skjøtsel, utstyrbehov og tilskuddsordninger, med vektlegging av at skjøtselen i størst mulig grad innpasses driftsopplegget til bruker samtidig som retningslinjene for skjøtsel av kulturmarka overholdes.

3 RESULTATER

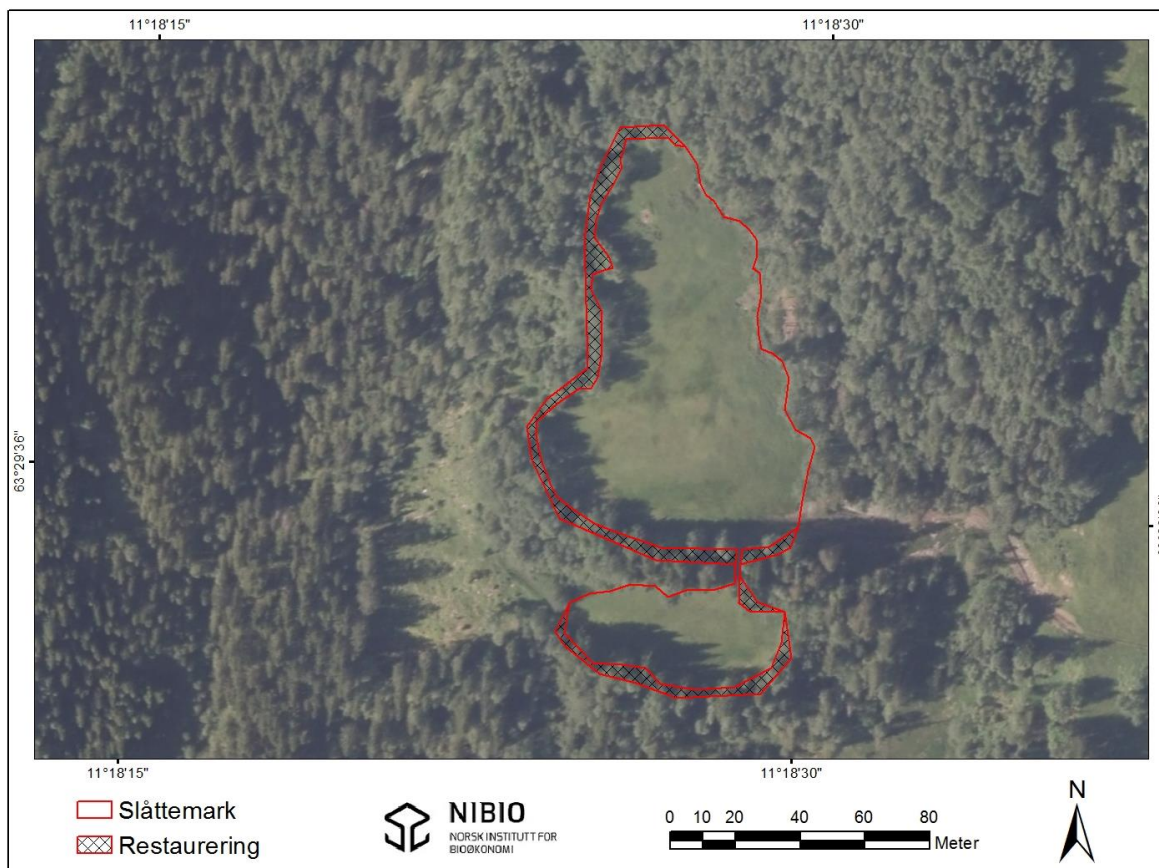
Tabell 1. Liste over kartlagte lokaliteter 2016 med registrerte naturtyper.

Lokalitet	Id Naturbase	Naturtype	Verdi
Stakkekra	BN00013619	Slåttemark	A
Nergården	BN00013622	Slåttemark	A
Beitland sør	BN00081623	Slåttemark	B
Øvre Beitland	BN00081616	Slåttemark	B
Beitlandet vest	-	Naturbeitemark	B
Beitlandet ved husene	-	Naturbeitemark	B
Geitberget	-	-	-

Figur 3. Oversikt over viktige naturtyper på Beitlandet (ortofoto). Kartlagt areal med slåttemark inntegnet rødt, naturbeitemark inntegnet grønt og gamle grenser fra Naturbase avmerket blått. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

3.1 Stakkekra

Figur 4. Oversikt over lokaliteten Stakkekra med Ludduekra (nederst). Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	BN00013619
UTM 33:	7045880N 316220Ø
Viktig naturtype:	D01 Slåttemark
Utforming:	D0126 Fattig slåtteeeng (90 %), D0128 Fattig slåttefukteng (10 %)
Tidligere verdi:	A
Verdi:	A
Registrert dato:	4.7.2016
Areal:	8.5 daa.
Hevd:	God

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark på Beitlandet. Forrige kartlegging ble utført 2011. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemark i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjons-registreringer i felt 4.7.2016 med verdibegrunnelse av eksisterende slåttemark som i dag er registrert i Naturbase. Eksisterende grenser for naturtypen er justert der det ble ansett som nødvendig. Tidligere kartlegging fra 2001 og 2005 er også lagt til grunn for vurderingen av slåttemarka. Lokaliteten er registrert i Naturbase med ID BN00013619.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Sørvendt slåttemark 205-245 moh. som inneholder mosaikk av frisk, fuktig eng fordelt over hele arealet, med overvekt av frisk eng. Terrenget er variert og artsrikt med enkelte bergframspring.

Arealet ligger i vegetasjonsgeografiske region; Mb-O1 Mellomboreal vegetasjonssone – Svakt oseanisk seksjon. Enga er i hovedsak omgitt av gjengroingskog på tidligere naturbeitemark. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkesandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er D01 slåttemark, med utforming D0126 Fattig slåtteeeng (90 %) og D0128 Fattig slåttefukteng (10 %). Vegetasjonstypen (etter Fremstad 1997) er G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng (90 %), samt G1 - Fuktig fattigeng 10 %).

Artsmangfold

Kartlegging 2011 påviste artsrikt eng med fin slåttemarksstruktur og god hevd. Tilstanden 2016 er uendret/forbedret i så måte. Feltsjikt generelt kortvokst, glissent, åpent og artsrikt med overvekt av urter, noe mer produktivt areal i fuktig og friskere mark. Høyde feltsjikt 20-60 cm. Variasjon i jorddybde, helningsgrad og fuktighet gir innslag med både tørr/frisk, frisk og fuktmark, som igjen medvirker til høy artsdiversitet, med 67 registrerte arter i lokaliteten (51 i 2011). Av typiske slåttemarksarter som utgjør mengdearter her kan nevnes hvitmaure, rødkløver, småengkall, engkvein, gulaks og rødsvingel. Andre mengdearter i noe mindre omfang er; blåklokke, enghumleblom, harerug, blåkoll, hvitbladtistel, prestekrage, skogmarihånd, smalkjempe, tepperot, hvitkløver og bleikstarr. På fuktig og friskere mark kommer bl.a. kornstarr, mjødukt, knappsiv, hvitbladtistel og delvis engsoleie inn med større utbredelse. Andre interessante arter som kan nevnes er nattfiol, grov nattfiol, hjertegras, slåttestarr, hanekam, aurikkelsveve (Ludduekra), karve, blåknapp, stortveblad og marinøkkel. Skogmarihånd svært formrik, muligens hybrider i enga mellom denne og flekkmarihånd, sistnevnte kanskje også med egne individer, men vanskelig å fastslå. Naturengarter fra 2011 som ikke ble registrert i 2016 er prikkperikum og rødknapp. Hvorvidt de er oversett eller utgått er uvisst. Av nye naturengarter som er kommet på lista kan

nevnes marinøkkel, med funn av tre individer på tørr/frisk bakke i Stakkekra. Den er ikke tidligere beskrevet på Beitlandet.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten ble tidligere slått og høstbeitet av sau, med opphør og brakklegging fra 1995. Uvisst om den er pløyd eller kun overflatelyddet. I 2001 ble arealet beskrevet som under gjengroing, der området fortsatt var åpent, men med noe spredt gråor og bjørk. Slåtteeenga ble ryddet 2005 og er siden den gang slått regelmessig hvert år, og har i dag god hevd, noe også slåttemarks-strukturen i enga viser. Det er ikke gjødslet etter at skjøtselen ble gjenopptatt i 2005. Siden 2011 er det gjennomført restaurering der mye kantskog (særlig mot øst) og skogøyer i enga er hogget ut. Det totale slåtteearealet har derfor økt noe, samtidig som solinnstrålingen er bedret inn mot kantsonene. Denne restaureringen pågår fremdeles, med bl.a. ringbarking av gråor og osp i kantsone nordvest siste år. Det er ikke beite på arealet bortsett fra sporadiske besøk av hjortevilt.

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Bør videreføre tradisjonell ekstensiv skjøtsel.

Helhetlig landskap

Slåttemarka grenser inntil skog/gjengroingsskog og naturbeitemark, men mye av tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i noe begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Artsrik slåttemark med fin slåttemarks-struktur, ikke gjødselpåvirket. Opprettholder høyeste verdi (A) grunnet størrelse, høyt antall engarter (eks. marinøkkel, nattfiol, grov nattfiol, skogmarihånd, hjertegras) og god hevd. Tradisjonell ekstensiv skjøtsel opprettholdt fra 2005 fram til i dag, med slått som viktigste hevdform.

Bilder

Figur 5. Stakkekra, fra nedre del sett mot nord. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045862 316218Ø.

Figur 6. Stakkekra, fra øvre del sett mot sør. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045937N 316216Ø.

Figur 7. Feltsjikt fra parti med frisk mark, med bl.a. hvitmaure (hvit blomst), småmarimjelle, rødkløver, gulaks, bleikstarr og mjøddurt. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045883N 316206Ø.

Figur 8. Skogmarihånd har rik utbredelse i Stakkekra; her representert med lilla og hvit blomst. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045856N 316230Ø.

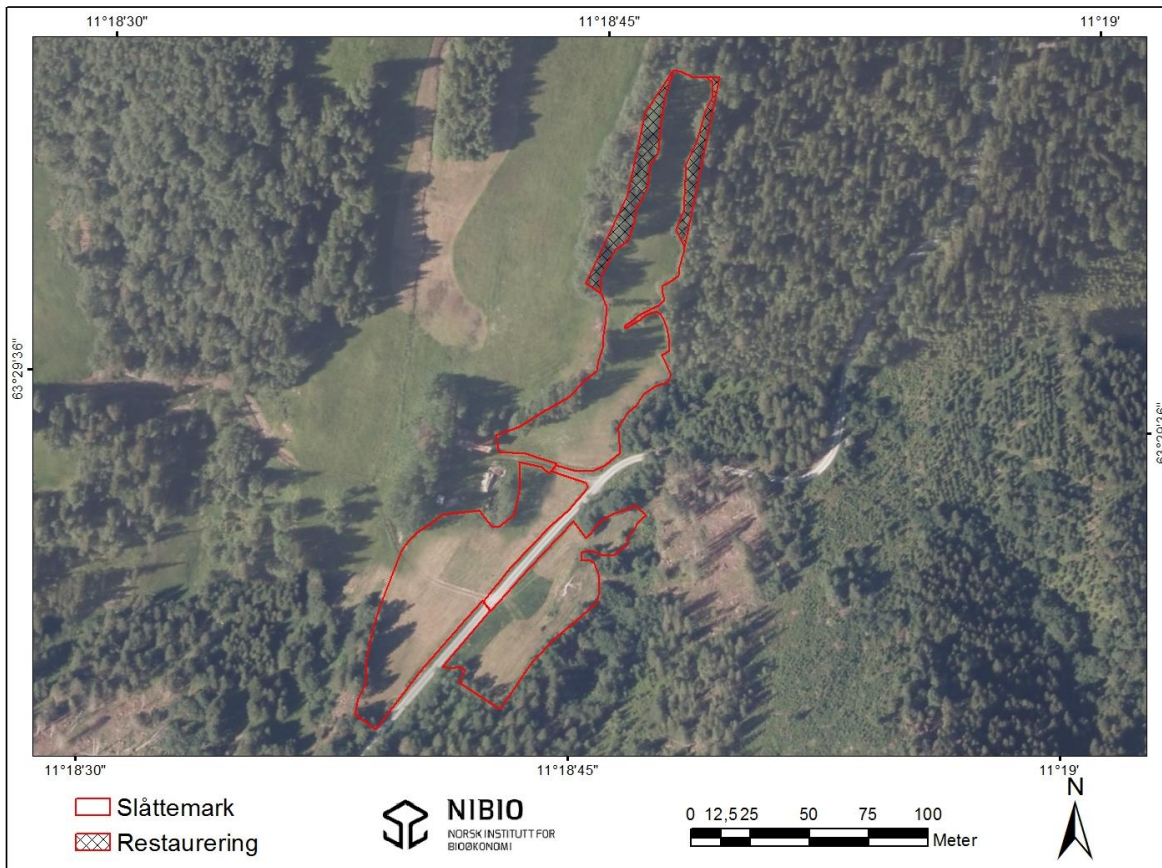

Figur 9. Feltsjikt fra Ludduekra, med blåklukke, rødkløver, prestekrage, skogmarihånd, smalkjempe, småmarimjelle og engkvein. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045816N 316208Ø.

Figur 10. Feltsjikt Ludduekra, med aurikkelsveve (gul blomst), blåklukke, rødkløver, blåknapp, smalkjempe, småengkall og engfrytle. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045823N 316202Ø.

3.2 Nergården

Figur 11. Oversikt over lokaliteten Nergården. Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	BN00013622
UTM 33:	7045817N 316438Ø
Viktig naturtype:	D01 Slåttemark
Utforming:	D0126 Fattig slåtteeeng (95 %), D0128 Fattig slåttefukteng (4 %) D0130 Slåttevåteng (1 %)
Tidligere verdi:	A
Verdi:	A
Registrert dato:	4.7.2016
Areal:	10.3 daa.
Hevd:	God

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark på Beitlandet. Forrige kartlegging ble utført 2011. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjons-registreringer i felt 4.7.2016 med verdibegrunnelse av eksisterende slåttemark som i dag er registrert i Naturbase. Eksisterende grenser for naturtypen er justert der det ble ansett som nødvendig. Tidligere kartlegging fra 2001 og 2005 er også lagt til grunn for vurderingen av slåttemarka. Lokaliteten er registrert i Naturbase med ID BN00013622.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Lokaliteten utgjør sørvendt kupert terreng 215-270 m.o.h., og ligger i vegetasjonsgeografiske region Mb-O1 Mellomboreal vegetasjonssone – Svakt oceanisk seksjon. Den består av frisk slåtteeeng med enkelte tørre bakker og fuktige sig. Lokaliteten er delvis omgitt av skog, samt tilgrensende gårdsvei, slåttemark og naturbeitemark. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkessandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er D01 slåttemark, med utforming D0126 Fattig slåtteeeng (95 %), D0128 Fattig slåttefukteng (5 %) og D0130 Slåttevåteng (1 %). Vegetasjonstypen (etter Fremstad 1997) er G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng (95 %), samt G1 - Fuktig fattigeng (5 %).

Artsmangfold

Kartlegging 2011 påviste artsrik eng med fin slåttemarksstruktur og god hevd. Tilstanden 2016 er uendret/forbedret i så måte. Nordre del har frisk veldrenert grunn, relativt lavvokst feltsjikt med overvekt av urter fremfor grasarter, med dominans av særlig prestekrage, blåklokke, rødkløver, hvitmaure, småmarimjelle, smalkjempe, tepperot, bleikstarr, firkantperikum, harerug, gulaks og engkvein. Flekkvis også rik utbredelse med bl.a. rødsvingel, blåknapp, skogmarihånd, hjertegras, engfrytle, beitesveve, engsoleie, hvitkløver, marikåpe sp. og ryllik. Her ble også registrert nattfiol, grov nattfiol, fuglevikke, engfiol, stortveblad, kjerteløyentrøst, karve og aurikkelsveve.

Søre del med noe høyere produktivitet på middels næringsrik mark varierende fra frisk/fuktig til frisk. Tettere, høyere feltsjikt der bl.a. gulskolm, smyle, engsyre, engfrytle, ryllik, hvitbladtistel, harerug, fuglevikke og engsoleie kommer inn med større utbredelse.

Østre del med innslag av fukteng og flekkvis rikere forekomster av bl.a. hanekam, gråstarr, bleikstarr, harestarr og flaskestarr. Variasjonen i jorddybde, helningsgrad og fuktighet gir innslag med både tørr/frisk, frisk og fuktmark, som igjen medvirker til høy artsdiversitet, med 68 registrerte arter i lokaliteten (46 i 2011).

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten ble tidligere slått og høstbeitet av sau, med opphør og brakklegging fra 1995. I 2001 ble arealet beskrevet som under gjengroing, der området fortsatt var åpent, men med noe spredt gråor og bjørk. Slåtteeenga ble ryddet 2005 og er siden den gang slått regelmessig hvert år, og har i dag god hevd, noe også slåttemarks-strukturen i enga viser. Det er ikke gjødslet etter at skjøtselen ble gjenopptatt i 2005. Siden 2011 er det gjennomført restaurering der kantskog (særlig mot vest) og mindre skogøyer i enga er hogget ut. Det totale slåtteearealet har derfor økt noe, samtidig som solinnstrålingen er bedret inn mot kantsonene. Denne arbeidet pågår fremdeles, med påbegynt restaurering av gammel gårdsveg fra Nergården og Beitlandet siste år. Det er ikke beite på arealet bortsett fra sporadiske besøk av hjortevilt.

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Bør videreføre tradisjonell ekstensiv skjøtsel.

Helhetlig landskap

Slåttemarka grenser inntil skog/gjengroingsskog og naturbeitemark, men mye av tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i noe begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Artsrik slåttemark med flere utforminger og fin slåttemarks-struktur, ikke gjødselpåvirket. Opprettholder høyeste verdi (A) grunnet størrelse, høyt antall engarter og god hevd. Tradisjonell ekstensiv skjøtsel opprettholdt fra 2005 fram til i dag, med slått som viktigste hevdform.

Bilder

Figur 12. Nergården. Her sett fra nordre del ned mot søre del (bakerst). Til venstre for veien østre del. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045839N 316466Ø.

Figur 13. Nergården, sett fra østre del og opp mot nordre del (øverst). Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045737N 316418Ø.

Figur 14. Nergården, nordre del: feltsjikt med dominans av prestekrage, blåklukke, gulaks, smalkjempe og rødkløver. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045827N 316458Ø.

Figur 15. Nergården, nordre del: soneringer med hvitmaure (nærmest), rødkløver (midten) og prestekrage (bakerst). Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045850N 316473Ø.

Figur 16. Nergården, nordre del: forekomster med skogmarihånd. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045943N 316499Ø.

Figur 17. Nergården, søre del: oversiktsbilde sett mot sør. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045801N 316447Ø.

Figur 18. Nergården, søre del: feltsjikt med bl.a. prestekrage, fuglevikke, firkantperikum og skogstorkenebb. Legg også merke til at engsyre går inn som mengdeart i dette partiet. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045788N 316434Ø.

Figur 19. Nergården, søre del: tett feltsjikt, og arealet har noe høyere produktivitet sammenliknet med nordre del. Her med bl.a. grov nattfiol, ryllik (rosa blomst), gulaks, rødsvingel, småmarimjelle og smyle. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045759N 316404Ø.

Figur 20. Nergården, søre del: parti med tett dominans av smyle, sammen med blåklokke, prestekrage, ryllik, rødkløver og gulaks. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045739N 316384Ø.

Figur 21. Nergården, østre del: oversiktsbilde tatt mot sør Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045779N 316459Ø.

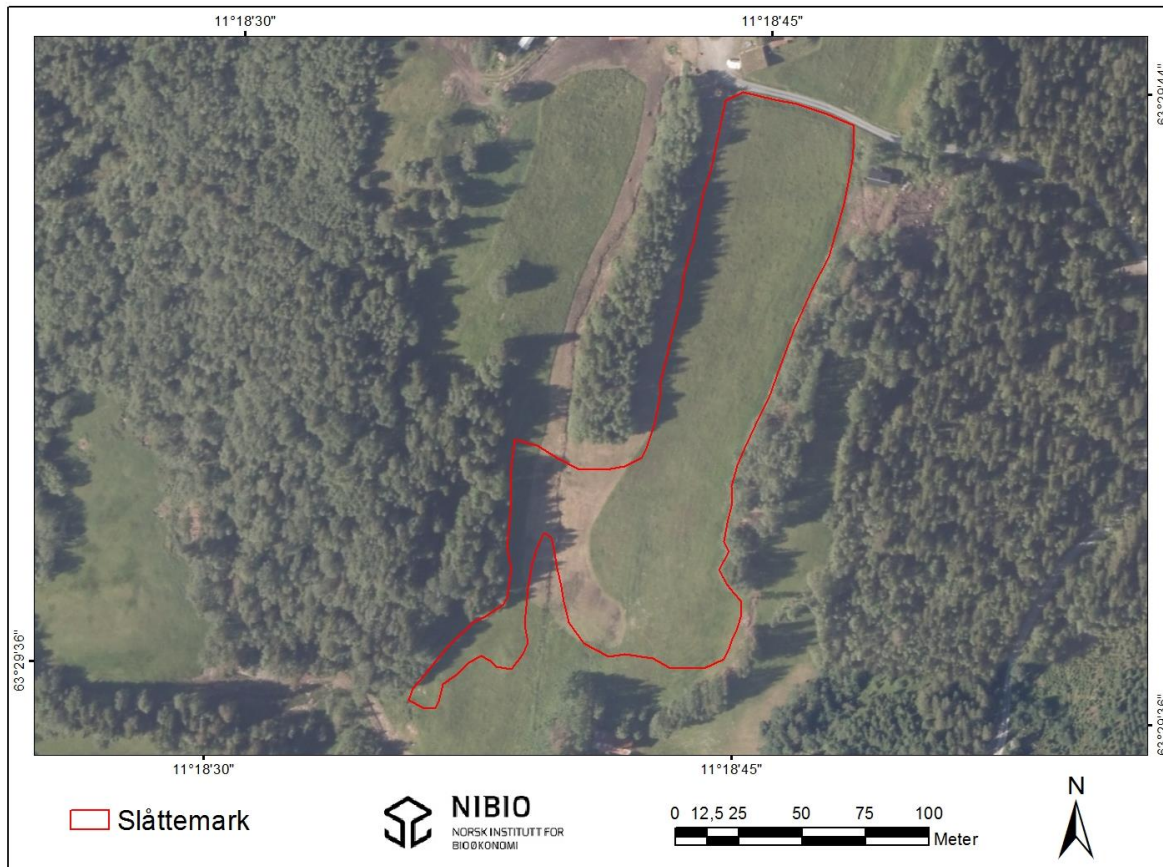

Figur 22. Nergården, østre del: oversiktsbilde tatt nederst sett mot nord. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045739N 316430Ø.

Figur 23. Nergården, østre del: sonering mot frisk/fuktig mark med hanekam, fuglevikke, engsoleie, bleikstarr og gråstarr. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045788N 316471Ø.

3.3 Beitland sør

Figur 24. Oversikt over lokaliteten Beitland sør. Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	BN00081623
UTM 33:	7045985N 316459Ø
Viktig naturtype:	D01 Slåttemark
Utforming:	D0126 Fattig slåtteeeng
Tidligere verdi:	C
Verdi:	B
Registrert dato:	4.7.2016
Areal:	13.8 daa.
Hevd:	Svak

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark på Beitlandet. Forrige kartlegging ble utført 2011. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjons-registreringer i felt 4.7.2016 med verdibegrunnelse av eksisterende slåttemark som i dag er registrert i Naturbase. Eksisterende grenser for naturtypen er justert der det ble ansett som nødvendig. Tidligere kartlegging fra 2005 er også lagt til grunn for vurderingen av slåttemarka. Lokaliteten er registrert i Naturbase med ID BN00081623.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Forholdsvis bratt sørvendt slåttemark 225-290 moh. nedenfor gårdstunet på Beitland. Lokaliteten ligger i vegetasjonsgeografiske region Mb-O1 Mellomboreal vegetasjonssone – Svakt oseanisk seksjon. Den består av frisk slåtteeng med noe varierende fuktighetsforhold. Tilgrensende areal er skog/gjengroingskog, gårdsvei, slåttemark og naturbeitemark. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkessandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er D01 slåttemark, med utforming D0126 Fattig slåtteeng. Vegetasjonstypen (etter Fremstad 1997) er G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng (95).

Artsmangfold

Fra kartlegging 2011 er enga beskrevet å ha noe uregelmessig slåttemarksstruktur med gjødselpåvirkede partier, derav verdi C. Tilstanden i 2016 virker å være forbedret. Her er større areal som fremstår lite gjødselpåvirket, med fin slåttemarksstruktur og dominans av slåttemarksarter, bl.a. blåklokke, hvitmaure, rødkløver, småengkall, prestekrage, engkvein, gulaks, bleikstarr, engfrytle, rødsvingel og smalkjempe. Av orkideer har skogmarihånd flekkvis rik utbredelse, mens både nattfiol og grov nattfiol finnes spredt rundt om i enga. Fra 2011 har Miljøfaglig Utredning også registrert flekkmarihånd, grønnkurle og stortveblad her. Fremdeles finnes mer næringsrike partier med høyere produktivitet, noe gjødselspreg, spredte innslag av innsådde opprinnelig fremmede gras (eks. hundegras, engsvingel, timotei, engrapp) og arter med høyere nitrogentoleranse (eks. engsyre, sølvbunke, nyseryllik, hundekjeks). Dette gjelder særlig forsøkninger som mottar gjødselsig fra høyereliggende terreng. Enga har også etterbeite med varierende omfang mellom år, og viser tendenser til beitepåvirkning enkelte steder med større innslag av gras fremfor urter. Eksempelvis er hvitkløver (tråkk- og beiteresistent art) mengdeart over hele slåttemarka. Artsmangfoldet totalt sett ganske høyt som følge av innslag både med beite- og nitrogen-tolerante arter.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten ble tidligere slått og høstbeitet av sau, med opphør og brakklegging fra 1995. Uvisst når siste pløying fant sted. I 2001 ble arealet beskrevet som under gjengroing, der området fortsatt var åpent, men med noe spredt gråor og bjørk. Slåtteeenga ble ryddet 2005 og det er siden den gang brukt traktorslåmaskin og rundballepresse på arealet. Driften er dog ekstensiv med kun én slått, gjerne i siste halvdel av juli, samtidig som det ikke er gjødslet. I dag med større areal som fremstår lite gjødselpåvirket og med generelt fin slåttemarksstruktur. Enkelte mer næringsrike partier med høyere produktivitet finnes dog. Disse har noe gjødselpreg, spredte innslag av innsådde opprinnelig fremmede gras og arter med høyere nitrogentoleranse. Dette gjelder særlig forsøkninger med gjødselsig fra høyereliggende terreng. Enga har også etterbeite med varierende omfang mellom år, og viser tendenser til beitepåvirkning enkelte steder med større innslag av gras fremfor urter. Eksempelvis er hvitkløver (tråkk- og beiteresistent art) mengdeart over hele slåttemarka. Bruken av tunge landbruksmaskiner vil også gi negativ påvirkning i form av jordpakking og kan ha bidratt til økt tilstedeværelse av arter som tåler sterk mekanisk belastning. Samlet sett derfor noe svak B-verdi.

Enga fremtrer som eksempel på tidligere gjødslet produktiv slåttemark/fulldyrket mark som gradvis endrer fysiognomi og økologi inn mot slåttemark som følge av endret skjøtsel. Dette betyr gjerne flytende og uregelmessige grenser med overgangsformer, noe som gjør det vanskelig å trekke det floristiske skillet mellom slåttemark og næringsrik gammeleng (enger som ikke er pløyd på mange år, men fremdeles med høy produktivitet og gjødselpåvirket). Avgrensingen her er vurdert til at slåttemark verdi C fra 2011 samt noe nærliggende areal har utviklet vegetasjonsstruktur tilsvarende verdi B i dag, grunnet fortsatt utarming av næringsstoffer siste fem år. Fuktsig og nedre deler av enga har fremdeles næringstilsig i et omfang som foreløpig opprettholder struktur tilsvarende gammeleng. Det er altså ikke funnet brede soneringer med C-verdi mellom B-slåttemarka og gammelenga. Arealet med naturtypen slåttemark vil med høy sannsynlighet fortsette å øke utbredelsen kommende år ved videre utarming av næringsstoffer i jordsmonnet.

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Bør innføres tradisjonell ekstensiv skjøtsel uten bruk av tunge landbruksmaskiner.

Helhetlig landskap

Slåttemarka grenser inntil skog/gjengroingsskog og naturbeitemark, men mye av tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i noe begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Forholdsvis artsrik slåttemark med generelt fin slåttemarks-struktur. Oppnår verdi B grunnet stort areal og høyt antall engarter. Negative faktorer: stedvis noe gjødselpåvirket. Partier med høyt beitetrykk (?). Mekanisk drift med tunge landbruksmaskiner. Svak verdi.

Bilder

Figur 25. Øverste del av slåttemarka sett mot sør, med avgrensning til høyre mot sommerbeite med storfe. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7046060N 316471Ø.

Figur 26. Nedre del av enga sett mot nord. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045895N 316447Ø.

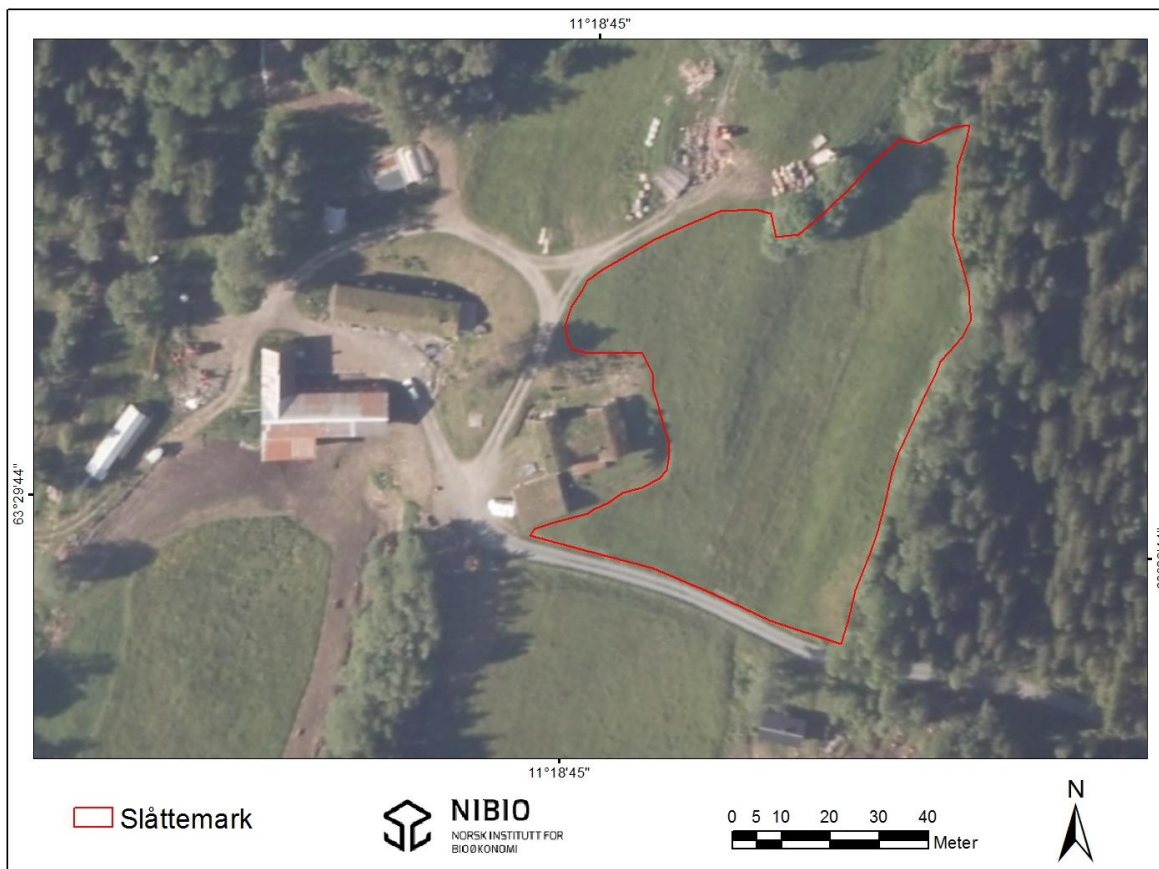

Figur 27. Parti med lysåpent, glissent feltsjikt dominert av prestekrage, engkvein, rødkløver, rødsvingel, gulaks, småengkall og smalkjempe. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045895N 316447Ø.

Figur 28. Tettere feltsjikt med prestekrage, engkvein, rødkløver, hvitkløver, engsyre, engsoleie, fuglevikke, gulaks, småengkall og hvitbladtistel. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7045937N 316449Ø.

3.4 Øvre Beitland

Figur 29. Oversikt over lokaliteten Øvre Beitland. Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	BN00081616
UTM 33:	7045880N 316220Ø
Viktig naturtype:	D01 Slåttemark
Utforming:	D0115 Svak lågurtslåtteeeng
Tidligere verdi:	C
Verdi:	B
Registrert dato:	4.7.2016
Areal:	5.1 daa.
Hevd:	Svak

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark på Beitlandet. Forrige kartlegging ble utført 2011. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemark i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjons-registreringer i felt 4.7.2016 med verdibegrunnelse av eksisterende slåttemark som i dag er registrert i Naturbase. Eksisterende grenser for naturtypen er justert der det ble ansett som nødvendig. Tidligere kartlegging fra 2005 er også lagt til grunn for vurderingen av slåttemarka. Lokaliteten er registrert i Naturbase med ID BN00081623.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Kupert sørvendt slåttemark 285-3000 moh. øst for gårdstunet på Beitland. Lokaliteten ligger i vegetasjonsgeografiske region Mb-O1 Mellomboreal vegetasjonssone – Svakt oseanisk seksjon. Den består av frisk slåtteeeng med fuktigere forsenkning midt gjennom enga. Tilgrensende areal er skog/gjengroingskog, gårdsvei, gårdstun og. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkessandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er D01 slåttemark, med utforming D0126 Fattig slåtteeeng. Vegetasjonstypen (etter Fremstad 1997) er G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng (95).

Artsmangfold

Fra kartlegging 2011 er enga beskrevet med noe gjødselpreg, derav verdi C. Tilstanden i 2016 virker å være forbedret. Generelt fin slåttemarksstruktur med mengdearter som blåklokke, rødkløver, småengkall, prestekrage, engkvein, gulaks, gulskolm, rødsvingel, grasstjerneblom, engsyre, engsoleie, hvitkløver, marikåpe sp., ryllik, tepperot, fuglevikke og smalkjempe. Av orkideer ble det påvist flekkmariehånd, skogmariehånd, nattfiol og grov nattfiol. Andre arter er bl.a. blåknapp, firkantperikum, harerug, hvitmaure, rødknapp, bleikstarr, engfrytle, slåttestarr, småørkvein, karve, aurikkelsveve, engfiol og kjerteløyentrøst. Bunnsjikt dominert av engkransmose. Noe mer næringsrike partier finnes, særlig forsenkningen midt gjennom enga har økt utbredelse med bl.a. engsoleie, engsyre og sølvbunke.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten ble tidligere slått og høstbeitet av sau, med opphør og brakklegging fra 1995. Uvisst når siste pløying fant sted. I 2001 ble arealet beskrevet som under gjengroing, der området fortsatt var åpent, men med noe spredt gråor og bjørk. Slåtteeenga ble ryddet 2005 og det er siden den gang brukt traktorlåsmaskin og rundballepresse på arealet. Driften er dog ekstensiv med kun én slått, gjerne i siste halvdel av juli, samtidig som det ikke er gjødslet. I dag med areal som fremstår lite

gjødselepåvirket og med generelt fin slåttemarksstruktur. Enkelte mer næringsrike partier med høyere produktivitet finnes dog. Hvitkløver (tråkk- og beiteresistent art) inngår som mengdeart, og utbredelsen kan være fremmet av bruk med tunge landbruksmaskiner.

Enga fremtrer som eksempel på tidligere gjødslet produktiv slåttemark/fulldyrket mark som gradvis endrer fysiognomi og økologi inn mot slåttemark som følge av endret skjøtsel. Dette betyr gjerne uregelmessige overgansformer, noe som gjør det vanskelig å trekke det floristiske skillet mellom ulike utforminger. Avgrensingen her er likevel vurdert til at slåttemarka som helhet har større innslag med vegetasjonsstruktur tilsvarende verdi B fremfor Verdi C, grunnet vedvarende utarming av næringsstoffer siste fem år. Fuktsig tendenserer fremdeles mot verdi C, men kun små flekkvise areal. Samlet sett noe svak B-verdi, men denne vil kunne styrke seg ved fortsatt reduksjon av næringsstoffer i jordsmonnet.

Innmarka videre nord, ovenfor Øvre Beitland ble også undersøkt. Den er ikke pløyd, sådd eller gjødslet i nyere tid, men fremstår enn så lenge med høy produktivitet, tydelig preg av gjødselepåvirkning og dominans med innsådde grasarter, engsoleie, engsyre og hvitkløver. Noe mer beitepreg i nedre vestlige deler med økt utbredelse av engkvein, hvitkløver, følblom og småengkall. Flyfoto fra 1964 viser at vestre nedre del antagelig fungerte som naturbeitemark/slåttemark, østre del var fulldyrket mark, mens øverste del er nydyrkningsareal ryddet etter 1964. Innmarka har dog potensiale for utvikling mot slåttemarks-struktur på sikt ved videreføring av den ekstensive skjøtselen her.

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Bør innføres tradisjonell ekstensiv skjøtsel uten bruk av tunge landbruksmaskiner.

Helhetlig landskap

Slåttemarka grenser inntil skog/gjengroingskog, naturbeitemark og innmark, men mye av tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i noe begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Forholdsvis artsrik slåttemark med generelt fin slåttemarks-struktur. Oppnår verdi B grunnet stort areal og høyt antall engarter (eks. flekkmarihånd, skogmarihånd, nattfiol, grov nattfiol, rødknapp). Negative faktorer: stedvis noe gjødselepåvirket. Mekanisk drift med tunge landbruksmaskiner. Svak verdi.

Bilder

Figur 30. Slåttemarka sett nedenfra mot nord. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7046090N 316486Ø.

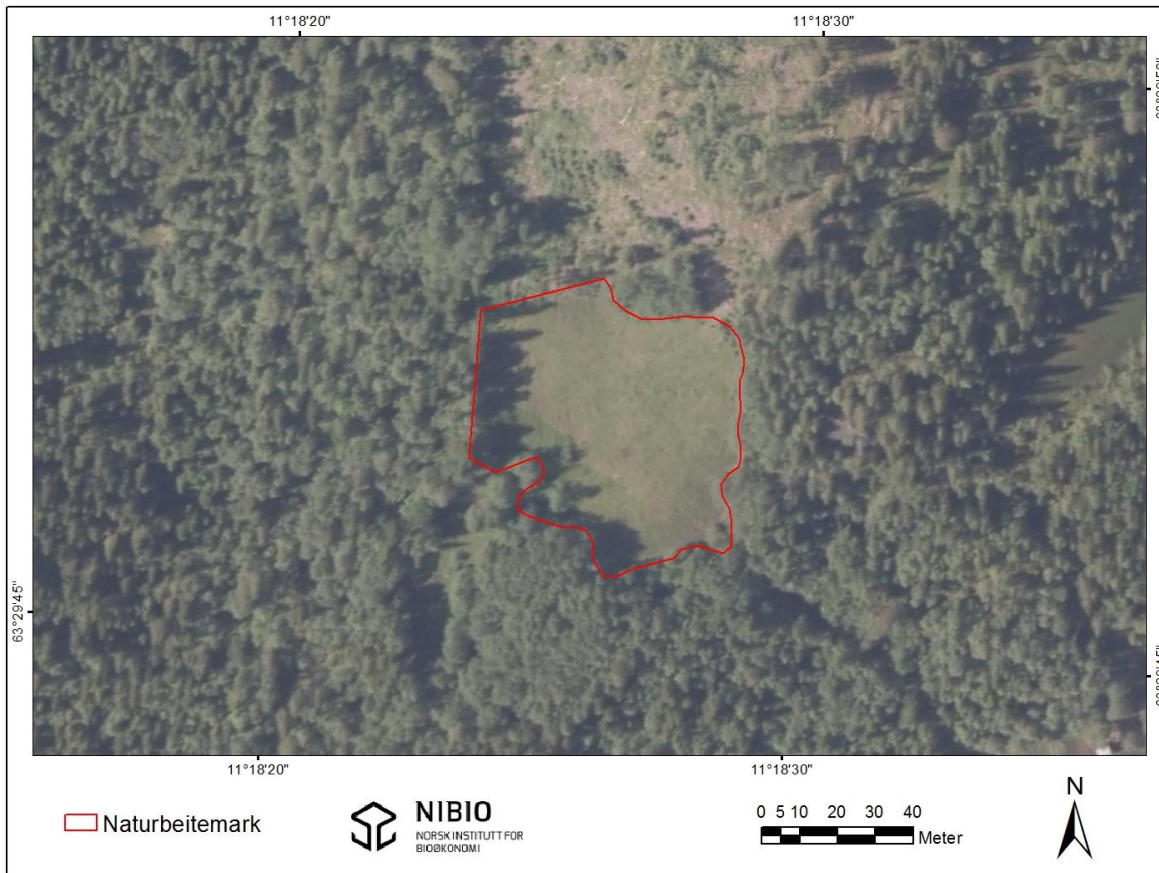

Figur 31. Artsrikt feltsjikt med bl.a. prestekrage, rødknapp, blåklukke, rødkløver, småengkall, smalkjempe, gulaks og hvitmaure. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7046117N 316509Ø.

Figur 32. Innmarka ovenfor lokalitet Øvre Beitland har enn så lenge vegetasjonsutforming tilsvarende mindre artsrik gammeleng, med høy produktivitet og gjødselpåvirket vegetasjon. Her med engsoleie i blomst. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 4.7.2016. UTM33 7046507N 316589Ø.

3.5 Beitland vest

Figur 33. Oversikt over lokaliteten Beitland vest. Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	-
UTM 33:	7046201N 316220Ø
Viktig naturtype:	D04 Naturbeitemark
Utforming:	D0430 Fattig beiteeng
Tidligere verdi:	-
Verdi:	B
Registrert dato:	5.7.2016
Areal:	4.1 daa.
Hevd:	God

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark, samt kartlegging av naturbeitemark på Beitlandet. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemark i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjonsregistreringer med grensesettinger i felt 5.7.2016. Evt. tidligere kartlegging er også lagt til grunn for vurderingen av slåttemarka.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Vestvendt lokalitet, 265 - 285 m.o.h. sørvest for Beitland. Gammel slåttemark som nå utgjør og skjøttes som naturbeitemark. I hovedsak frisk eng med noe varierende jorddybde over hele arealet. Lokaliteten grenser mot 40 år gammel gjengroingsskog på gammel naturbeitemark (sør og øst) og ellers gammelskog. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkesandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er D04 Naturbeitemark, med utforming D0430 Fattig beiteeng. Vegetasjonstypen (etter Fremstad 1997) er G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng.

Artsmangfold

Feltsjikt varierende med åpne, glisne partier og stedvis høyere, tettere vegetasjon. Generelt frisk-frisk/fuktig mark. Høyde feltsjikt 25-80 cm, strøsjikt lite utbredt, bunnsjikt med engkransmose. Flere arter som regnes som beitebegunstig og med tyngdepunkt i naturbeitemark inngår som mengdearter i lokaliteten. Eksempel er blåkoll, engsoleie, følblom, harestarr, hvitkløver og legeveronika. Andre mengdearter som opptrer i større og mindre grad er; engsyre, grasstjerneblom, marikåpe sp., tepperot, bleikstarr, engrapp, engkvein, gulaks, rødsvingel, slåttestarr, sølvbunke og karve. Skogmarihånd med spredte forekomster over hele enga. Andre påviste arter som kan nevnes er krypssoleie, hanekam, markrapp, trådsiv, knappsiv, ryllik, smalkjempe, skogstorkenebb, rødkløver, prestekrage, hvitmaure, grov nattfiol, fuglevikke, firkantperikum, harerug og blåklukke.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten er gammel slåttemark med tidligere slått og høstbeite. Uvisst når slåtten opphørte, men beitet av sau siste årene før brakklegging i 1995. Ukjent om den er pløyd eller kun overflatelyddet. Skjøtsel i form av beite med storfe gjenopptatt 2005. Beitet regelmessig siden den gang, og har i dag god hevd. Ikke gjødslet etter at skjøtselen ble gjenopptatt i 2005. Vegetasjonsstrukturen i enga tilsier naturtypen naturbeitemark, da flere arter med tyngdepunkt i beiteeng inngår som mengdearter her. Tilsvarende er flere arter som gjerne dominerer slåttemark mindre utbredt her.

På avstand kan førsteinntrykket gi et bilde av næringsrik og artsfattig beitemark, men ved nærmere undersøkelse finner man forholdsvis artsrik eng med flersjiktet feltsjikt der ulike arter dominerer ulike nivåer, samt indikatorer på lite gjødselpåvirket mark (eks. bl.a. karve, hvitmaure, gulaks, smalkjempe, prestekrage, nattfiol og skogmarihånd).

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Bør videreføre ekstensiv skjøtsel.

Helhetlig landskap

Naturbeitemarka grenser inntil skog/gjengroingsskog og mye tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Forholdsvis artsrik naturbeitemark slåttemark med fin vegetasjons-struktur, lite gjødselpåvirket. Oppnår verdi B grunnet størrelse, antall engarter og god hevd. Tradisjonell ekstensiv skjøtsel opprettholdt fra 2005 fram til i dag, med storfebeite som viktigste hevdform.

Bilder

Figur 34. Naturbeitemarka sett mot nord. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046174N 316248Ø.

Figur 35. Naturbeitemarka sett nedenfra og opp, mot øst. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046206N 316212Ø.

Figur 36. Feltsjikt med karve (hvit blomst), hvitkløver, engsoleie, rødkløver, harestarr, gulaks, rødsvingel og skogmarihånd. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046192N 316237Ø.

Figur 37. Parti med prestekrage, engkvein, blåklukke, rødkløver, bleikstarr, sølvbunke og engfryttele. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046213N 316227Ø.

Figur 38. Feltsjikt med følblom, engkvein, bleikstarr og hvitkløver. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046215N 316238Ø.

Figur 39. Hanekam har spredte forekomster i enga. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046186N 316232Ø.

3.6 Beitland: ved tunet

Figur 40. Oversikt over lokaliteten Beitland: ved tunet. Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	-
UTM 33:	7046058N 316353Ø
Viktig naturtype:	D04 Naturbeitemark
Utforming:	D0430 Fattig beiteeng
Tidligere verdi:	-
Verdi:	B
Registrert dato:	5.7.2016
Areal:	4.5 daa.
Hevd:	God

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark, samt kartlegging av naturbeitemark på Beitlandet. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemark i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjonsregistreringer med grensesettinger i felt 5.7.2016. Evt. tidligere kartlegging er også lagt til grunn for vurderingen av slåttemarka.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Kupert sørvendt lokalitet, 270 - 290 m.o.h. liggende inn mot gårdstunet på Beitland. Gammel naturbeitemark som nå skjottes med storfebeite. Kupert terreng med berg oppe i dagen og ulike jorddybder som gir at enga spenner over tørr/frisk – frisk/fuktig mark. Lokaliteten grenser i vest mot 50 år gammel gjengroingsskog på gammel naturbeitemark og i øst mot innmark. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkessandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er D04 Naturbeitemark, med utforming D0430 Fattig beiteeng. Vegetasjonstypen (etter Fremstad 1997) er G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng.

Artsmangfold

Feltsjikt varierende med åpne, glisne partier på grunnlent mark med berg opp i dagen, samt dypere jordsmonn med høyere, tettere vegetasjon. Generelt frisk-frisk/fuktig mark. Strøsjikt fraværende, bunnsjikt med engkransmose. Arealet med moderat beitepress ved befaring. Flere arter som regnes som beitebegunstiget og med tyngdepunkt i naturbeitemark inngår som mengdearter i lokaliteten. Arter med stor utbredelse er bl.a. blåkoll, hvitkløver, marikåpe sp., ryllik, engkvein, gulaks, rødsvingel, kornstarr og karve. Det ble også påvist bl.a. blåklokke, blåknapp, engsoleie, engsyre, hvitmaure, rødkløver, prestekrage, bleikstarr, engfrytle, engrapp, slåttestarr, sølvbunke, følblom, aurikkelsveve, fjellfiol, harestarr, krypssoleie, groblad og harerug.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten er en mindre rest av tidligere større område med naturbeitemark, hvor størstedelen av arealet i dag har 50 år gammel gjengroingsskog. Uvisst når beitet opphørte, men flyfoto antyder at gjengroingsprosessen har startet siste del av 60-årene/begynnelsen av 70-årene. Kartlagt lokalitet har vært opprettholdt gjennom beite fra sau siste årene før brakklegging i 1995. Skjøtsel i form av beite med storfe gjenopptatt 2005. Beitet regelmessig siden den gang, og har i dag god hevd. Ikke gjødslet etter at skjøtselen ble gjenopptatt i 2005. Arealet var beitet ved befaring 2016, men nærmere undersøkelse av feltsjikt og kantsoner avdekket forholdsvis artsrik eng med tyngdepunkt

av beitebegunstigede arter, samt indikatorer på lite gjødselpåvirket mark (eks. bl.a. karve, hvitmaure, gulaks, prestekrage).

Fremmede arter

Flere individer rynkerose, < 1.5 m. høy.

Skjøtsel og hensyn

Bør videreføre ekstensiv skjøtsel.

Helhetlig landskap

Naturbeitemarka grenser inntil skog/gjengroingskog og mye tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Forholdsvis artsrik naturbeitemark med fin vegetasjons-struktur, lite gjødselpåvirket. Oppnår verdi B grunnet størrelse, antall engarter og god hevd. Tradisjonell ekstensiv skjøtsel opprettholdt fra 2005 fram til i dag, med storfebeite som viktigste hevdform.

Bilder

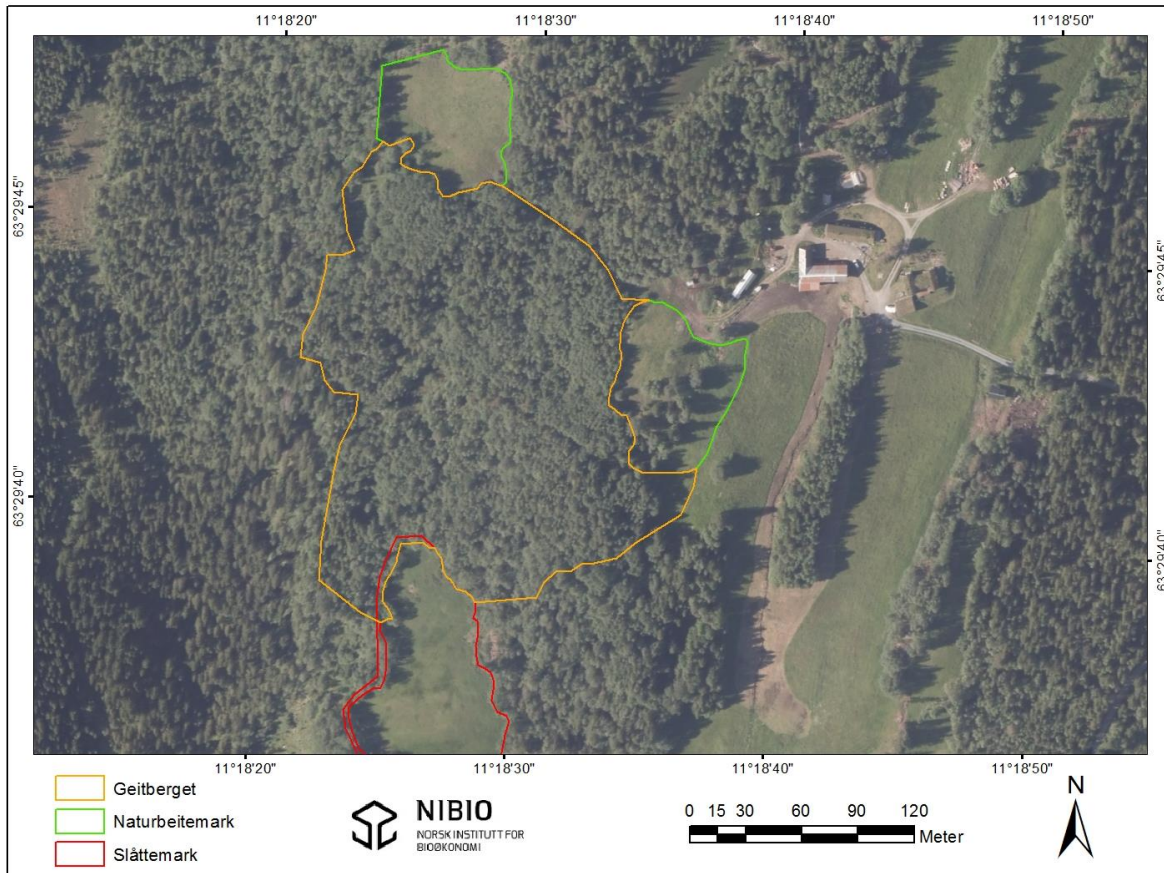

Figur 41. Naturbeitemarka sett fra øvre del mot sør. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046079N 316333Ø.

Figur 42. Feltsjikt med bl.a. hvitkløver, marikåpe, ryllik, engkvein, rødkløver og prestekrage. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046049N 316363Ø.

3.7 Geitberget

Figur 43. Oversikt over lokaliteten Geitberget. Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

ID Naturbase:	-
UTM 33:	7046040N 316244Ø
Viktig naturtype:	-
Utforming:	-
Tidligere verdi:	-
Verdi:	-
Registrert dato:	5.7.2016
Areal:	33.4 daa.
Hevd:	-

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt og er en rekartlegging med evaluering og utarbeidelse av skjøtselsplaner for den truede naturtypen slåttemark på Beitlandet. Forrige kartlegging ble utført 2011. Oppdragsgiver er bruker Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Nord-Trøndelag. Det ble holdt møte med bruker, samt gjennomført vegetasjons-registreringer i felt 4.7.2016 med verdibegrunnelse av eksisterende slåttemark som i dag er registrert i Naturbase. Eksisterende grenser for naturtypen er justert der det ble ansett som nødvendig.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Lokaliteten er sørvendt, 230 - 290 m.o.h. sørvest for Beitland. Den utgjør tidligere naturbeitemark som nå er under gjengroing. Området spenner over tørr/frisk – frisk/fuktig mark, med overvekt av frisk eng. Lokaliteten har i dag gjengroingsskog på gammel naturbeitemark, samt mindre flekker med gammel slåttemark. Berggrunnen består av leirskifer og gråvakkessandstein, samt partier med morene, grus, sand, leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Vegetasjonstypen tendenserer mot B1 Lavurtskog (etter Fremstad 1997), sannsynligvis fremdeles noe preg av beite grunnet stor utbredelse med urter.

Artsmangfold

Ganske produktiv og artsrikt feltsjikt med dominans av urter. Mengdearter bl.a. bjørk, gråor, gran, mjødukt, engsoleie, enghumleblom, skogstorkenebb, hvitveis, myrfiol, sølvbunke, hvitbladtistel, skogsveve-arter og flekkvis skogmariehånd. Andre arter som kan nevnes er; furu, fuglevikke, gullris, hvitmaure, nattfiol, stortveblad, firblad, liljekonvall, kranskonvall, skogfiol, sumphaukeskjegg, bleikstarr, engkvein, rødsvingel, markrapp, engrapp, markjordbær og tyrihjel.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten utgjorde tidligere et større område med naturbeitemark, hvor størstedelen av arealet i dag har 50 år gammel gjengroingsskog. Denne ungsbogen er ca. 10 m. høy og dominert av bjørk, gråor og gran. Feltsjikt med urtedominans, sannsynligvis som et resultat av gammel ytre påvirkning fra beite. Uvisst når beitet opphørte, men flyfoto antyder at gjengroingsprosessen har startet siste del av 60-årene/begynnelsen av 70-årene. Bruker planlegger å rydde arealet og gjeninnføre beite, slik at den gamle kulturmarka kan gjenopprettes til sin opprinnelige form.

Fremmede arter

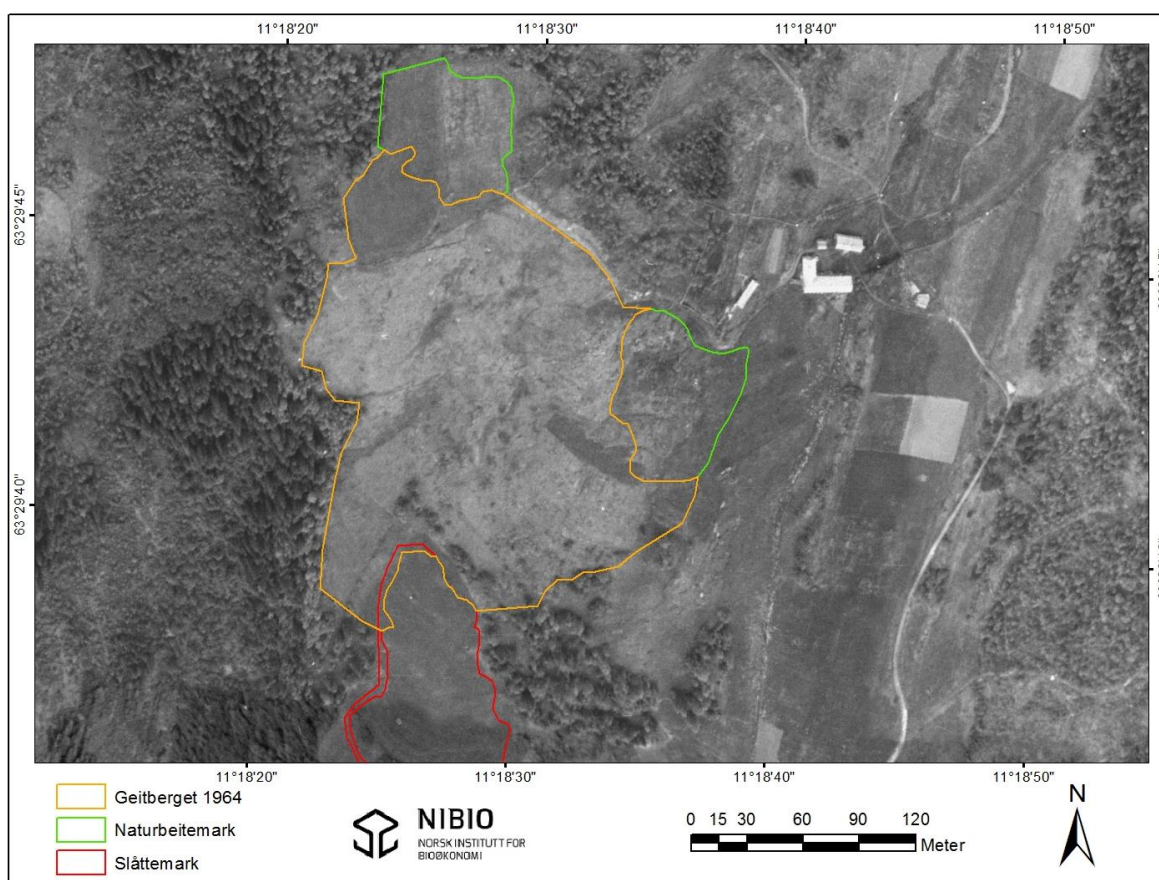
Ingen

Skjøtsel og hensyn

Tradisjonell ekstensiv skjøtsel må gjeninnføres for å kunne tilbakeføre arealet til naturbeitemark.

Helhetlig landskap

Arealet grenser inntil gjengroingskog, slåttemark og naturbeitemark, der mye av tidligere areal med naturenger er utgått, slik at lokaliteten i noe begrenset grad inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Figur 44. Flyfoto fra 1964 der arealet på Geitberget kan sees i sin opprinnelige tilstand; som naturbeitemark. Bildet viser også lokalitet Beitland vest (øverst) som på dette tidspunkt er slåttemark, med utbredelse godt inne i Geitberget (mørkere felt). Kartgrunnlag: Norge Digitalt.

Bilder

Figur 45. Lokalitet Geitberget; tidligere naturbeitemark, nå med 40-50 år gammel gjengroingskog. Feltsjikt dominert av urter. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046098N 316248Ø.

Figur 46. Feltsjikt med skogstorkenebb, krattmjølke, mjørdurt, myrfiol, sølvbunke, hvitveis og enghumleblom. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046072N 316244Ø.

Figur 47. Skogsmarihånd med rik utbredelse i den tidligere naturbeitemarka. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO Kvithamar, 5.7.2016. UTM33 7046015N 316243Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Stakkekra

Trær og busker

Bjørk	<i>Betula pubescens</i>
Gråor	<i>Alnus incana</i>

Urter

Aurikkelsveve	<i>Hieracium lactucella</i>
Beitesveve	<i>Carex serotina ssp. serotina</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Grov nattfiol	<i>Platanthera chlorantha</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>
Gulskolm	<i>Lathyrus pratensis</i>
Hanekam	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>
Hestehov	<i>Tussilago farfara</i>
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Hvitveis	<i>Comarum palustre</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>
Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Ryllik	<i>Taraxacum sp.</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Skjermesveve	<i>Hieracium umbellatum</i>
Skogfiol	<i>Viola riviniana</i>

Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Skogsveve	<i>Geranium sylvaticum</i>
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>
Småengcall	<i>Rhinanthus minor</i>
Stortveblad	<i>Listera ovata</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Åkersnelle	<i>Primula veris</i>
Åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>

Graminider

Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Gulstarr	<i>Carex flava</i>
Harestarr	<i>Carex ovalis</i>
Hjertegrass	<i>Briza media</i>
Hundegrass	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>
Hårfrytle	<i>Elytrigia repens</i>
Knappsiv	<i>Juncus conglomeratus</i>
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Smårørkvein	<i>Calamagrostis stricta</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>

Nergården

Trær og busker

Bjørk	<i>Betula pubescens</i>
Gråor	<i>Alnus incana</i>
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>
Vanlig osp	<i>Populus tremula</i>

Urter

Aurikkelsveve	<i>Hieracium lactucella</i>
Beitesveve	<i>Carex serotina ssp. serotina</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>

Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>	Graminider	
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>	Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Engfrytle	<i>Luzula multiflora</i> ssp. <i>multiflora</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>	Engrapp	<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>	Flaskestarr	<i>Carex rostrata</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>	Gråstarr	<i>Carex canescens</i>
Grov nattfiol	<i>Platanthera chlorantha</i>	Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>	Harestarr	<i>Carex ovalis</i>
Gulskolm	<i>Lathyrus pratensis</i>	Hjertegrass	<i>Briza media</i>
Hanekam	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Hundegrass	<i>Dactylis glomerata</i> ssp. <i>glomerata</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	Hårfrytle	<i>Elytrigia repens</i>
Hestehov	<i>Tussilago farfara</i>	Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>	Paddesiv	<i>Juncus bufonius</i> ssp. <i>bufonius</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>	Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>	Slåttestarr	<i>Carex nigra</i> ssp. <i>nigra</i>
Hvitveis	<i>Comarum palustre</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>	Smårørkvein	<i>Calamagrostis stricta</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>	Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa</i> ssp. <i>cespitosa</i>
Kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>	Timotei	<i>Phleum pratense</i> ssp. <i>pratense</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum</i> sp.	<u>Beitland sør</u>	
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla</i> sp.	Trær og busker	
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	Gråor	<i>Alnus incana</i>
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>	Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>		
Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>	Urter	
Perlevintergrønn	<i>Pyrola minor</i>	Aurikkelsveve	<i>Hieracium lactucella</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Beitesveve	<i>Carex serotina</i> ssp. <i>serotina</i>
Ryllik	<i>Taraxacum</i> sp.	Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>
Skogfiol	<i>Viola riviniana</i>	Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>	Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>
Skogsveve	<i>Geranium sylvaticum</i>	Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>	Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>	Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>	Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Stortveblad	<i>Listera ovata</i>	Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>	Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>	Grov nattfiol	<i>Platanthera chlorantha</i>
Vanlig høymole	<i>Rumex longifolius</i>	Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>
Åkersnelle	<i>Primula veris</i>	Gulskolm	<i>Lathyrus pratensis</i>
Åkersnelle	<i>Equisetum arvense</i> ssp. <i>arvense</i>	Hanekam	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
Åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>	Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>	Engfiol	<i>Viola canina</i> ssp. <i>canina</i>

Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>	Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>	Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>	Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>
Kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>	Flekkmarihånd	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>	Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>	Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>	Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	Grov nattfiol	<i>Platanthera chlorantha</i>
Engmarikåpe	<i>Alchemilla subcrenata</i>	Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>	Gulskolm	<i>Lathyrus pratensis</i>
Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>	Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>	Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>
Ryllik	<i>Taraxacum sp.</i>	Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>
Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Karve	<i>Carum carvi</i>
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>	Kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>	Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>	Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>	Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>	Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>
Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>	Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Vanlig høymole	<i>Rumex longifolius</i>	Ryllik	<i>Taraxacum sp.</i>
Åkersnelle	<i>Equisetum arvense ssp. arvense</i>	Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>	Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>
		Skjermesveve	<i>Hieracium umbellatum</i>
Graminider		Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>	Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>	Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>	Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>	Vanlig høymole	<i>Rumex longifolius</i>
Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>	Åkerforglemmegei	<i>Myosotis arvensis</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>	Åkersnelle	<i>Equisetum arvense ssp. arvense</i>
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>	Åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>
Øvre Beitland		Graminider	
Trær og busker		Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Vanlig osp	<i>Populus tremula</i>	Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>
		Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Urter		Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Aurikkelsveve	<i>Hieracium lactucella</i>	Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>	Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Smårørkvein	<i>Calamagrostis stricta</i>	Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>

Graminider

Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Harestarr	<i>Carex ovalis</i>
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>

Geitberget

Trær og busker

Bjørk	<i>Betula pubescens</i>
Gran	<i>Picea abies</i>
Gråor	<i>Alnus incana</i>
Selje	<i>Salix caprea</i>
Vanlig osp	<i>Populus tremula</i>
Vanlig furu	<i>Pinus sylvestris</i>

Urter

Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>
Hestehov	<i>Tussilago farfara</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>
Sumphaukeskjegg	<i>Crepis paludosa</i>
Kranskonvall	<i>Polygonatum verticillatum</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>
Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>
Skogfiol	<i>Viola riviniana</i>
Firblad	<i>Paris quadrifolia</i>
Liljekonvall	<i>Convallaria majalis</i>
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>
Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>
Strotveblad	<i>Sisymbrium loeselii</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>
Krattmjølke	<i>Epilobium montanum</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Tyrihjel	<i>Aconitum septentrionale</i>
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Skogsveve gr.	<i>Hieracium</i>

Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Gauksyre	<i>Chenopodium murale</i>
Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>

Graminider

Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Markrapp	<i>Poa trivialis</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>

4 DISKUSJON

Slåttemark er natureng som gjennomgår regelmessig slått og som over tid opparbeider seg et artsrikt feltsjikt dominert av urter og gras. Ut fra den tradisjonelle hevden ble engene gjerne lite gjødslet og var ofte kun overflatelyddet, slik at de fremstod med mindre produktivt areal. Slåtten på slike areal ble da også av den grunn beskrevet som skrapslått. Tidspunktet for slått var generelt sent, fra juli og utover, i høyereliggende områder ofte ut i august. Dette gir mange arter muligheter for å utvikle modne frø, og er således en viktig faktor for høyt artsmangfold i enga. Endring av driftsformer i landbruket, særlig fra 1950-tallet og utover, har medført en sterk tilbakegang av slåttemarker. Lett tilgjengelig eng ble gjerne omdannet til fulldyrket mark, mens vanskelig terreng har vært utsatt for overgang til bl.a. beitemark, skogplanting og brakklegging med gjengroing. I Norsk rødliste for naturtyper 2011 står slåttemark oppført som «sterkt truet» (EN), og har i dag status som utvalgt naturtype med egen handlingsplan (Direktoratet for naturforvaltning 2009).

Status ved kartlegging Beitlandet 2011

Slåttemarkene Stakkekra og Nergården hadde regelmessig hevd i form av slått og høstbeite med sau fram til driftsopphør 1995. Ved registrering 2001 (Rønning & Bratli 2004) ble lokaliteten beskrevet som gjengroende slåtteeng med partier under kraftig gjengroing, men likevel med flere interessante arter i feltsjiktet og middels rik flora, som ga verdi B. Dagens bruker ryddet slåttemarkene i 2005 og gjeninnførte slåtten, som siden den gang har vært årvisst fram til i dag. En forholdsvis kort brakkleggingsperiode som strakk seg over kun 10 år er nok årsaken til at slåttemarkene i 2011, etter bare seks år med skjøtsel, ble registrert å ha fin slåttemarksstruktur med høy artsdiversitet, noe som ga oppgradering fra verdi B til A. Dette indikerer også at enga før 1995 må ha hatt kontinuerlig ekstensiv bruk over lang tid med fravær av gjødsling, som har gitt grunnlaget for en artsrik vegetasjonsstruktur med slåttebetingede arter. Kantsonene i 2011 var dog flere steder preget av redusert solinnstråling som følge av skyggelegging fra gjengroingsskog, med noe redusert artsmangfold og større innslag av gras som resultat.

Status ved kartlegging Beitlandet 2016

Kartlegging 2011 påviste artsrik eng med fin slåttemarksstruktur og god hevd. Tilstanden for 2016 kan sies å være uendret/forbedret i så måte. Å fastslå at en endring i vegetasjonsstrukturen som respons på skjøtsel over disse fem årene har funnet sted er svært usikkert, ettersom arters utbredelse vil variere kraftig mellom år, bl.a. i relasjon med klimatiske faktorer som temperatur og nedbør.

Enkelte trekk kan likevel fremheves; Stakkekra og Nergården 2016 fremstår generelt med et preg av noe bedret slåttemarksstruktur sammenliknet med 2011. På Stakkekra er det utført omfattende restaureringsarbeid med hogst av kantskog og mindre skogøyer i enga. Det har redusert omfanget av skyggesoner i enga, og hvor disse soneringene i dag har mindre dominans med grasarter og større innslag av urter. Småengkall virker å ha økt utbredelsen, med flekkvis svært tett utbredelse. Denne arten synes å dra fordel av slått sent i juli (Smith *et al.* 1996a). Slåttetidspunkt på Beitland disse fem årene har vært rundt midten av juli, noe som ser ut til å være gunstig også for denne

lokaliteten med tanke på småengkall. Feltsjikt er generelt kortvokst, glissent, åpent og artsrikt med overvekt av urter, noe mer produktivt areal i fuktig og friskere mark. Høyde feltsjikt 20-60 cm. Variasjon i jorddybde, helningsgrad og fuktighet gir innslag med både tørr/frisk, frisk og fuktmark, som igjen medvirker til høy artsdiversitet. En annen positiv faktor som kan nevnes er registreringer av marinøkkel i Stakkekra. Den er ikke beskrevet tidligere på Beitlandet, og er en indikator på ekstensiv skjøtsel av slåttemark og fravær av gjødsling.

Øvre del av Nergården viser tegn på å ha enda større innslag med urter fremfor gras siden 2011, og da i første rekke blåklokke, firkantperikum, prestekrage, hvitmaure, smalkjempe, småengkall, rødkløver, tepperot og ryllik. Man kan derfor konkludere at siste års skjøtsel for Stakkekra og Nergården har hatt en fortsatt positiv effekt på vegetasjonsstrukturen for naturtypen. A-verdien er styrket, bl.a. grunnet; artsmangfoldet har økt noe, artsfattige skyggesoner er redusert, andel urter har gått noe opp på bekostning av gras og noe flere naturengarter inngår som mengdeart i enga.

Lokalitetene Beitland sør og Øvre Beitland har fått oppgradert verdien til B. Disse arealene er gode eksempler på tidligere gjødslet produktiv slåttemark/fulldyrket mark som gradvis endrer fysiognomi og økologi inn mot slåttemarksvegetasjon som følge av endret skjøtsel. Dette er et resultat av ekstensiv drift med kun én slått siste halvdel av juli, samtidig som det ikke gjødsles. Man får da en utarming av næringsstoffer, som siden gjeninnførsel av slåtten i 2005 har gitt naturengartene et stadig større konkurransefortrinn i forhold til nitrofile arter. Bruken av tunge landbruksmaskiner gir dog negativ påvirkning i form av jordpakking, og kan ha bidratt til økt tilstedeværelse av arter som tåler sterk mekanisk belastning samtidig som etableringen av slåttebegunstige arter forsinkes. Dette er nok en medvirkende årsak til at arealet har svak B-verdi i dag.

5 KONKLUSJONER

Gjennomført skjøtsel på Beitland siste fem år har styrket A-verdien på slåttemarkene Stakkekra og Nergården. Skjøtselsmetodene som er anvendt for denne lokaliteten kan derfor anbefales videreført. Også skjøtselen av naturbeitemarkene fremstår som god, med oppnådd B-verdi. Driftsformen på selve innmarka på Beitlandet har siden 2005 hatt et ekstensivt preg med fravær av pløying og gjødsling, slik at de økologiske forutsetningene for vegetasjonssammensetning er under kontinuerlig endring. Dette har så langt medført begynnende etableringer med slåttemark verdi B, til tross for anvendelse av tunge landbruksmaskiner.

LITTERATURREFERANSER

Beitland. Trond Olav, 2016. Pers. med.

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.

Hanssen, U. & Flynn, K. 2011. Kvalitetssikring av slåttemark i Nord-Trøndelag i 2011. Miljøfaglig Utredning rapport 2011-75.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M., 1999: Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. 252 s.

NGU u.d. Berggrunn Nasjonal berggrunnsdatabase. Lokalisert 05.07.2016, på <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Rønning, G. & Bratli, H. 2004. Biologisk mangfold i Stjørdal kommune. NIJOS rapport 09/04: 98 s.

Smith, R.S., Pullan, S. & Shiel, R.S. (1996b) Seed shed in the making of hay from mesotrophic grassland in a field in northern England: effects of hay cut date, grazing and fertilizer in a split-split-plot experiment. *Journal of Applied Ecology*, 33, 833–841.

Vesterbukt, P. & Grenne, S. 2011. Skjøtselsplan for slåttemark – Beitland: Nergården, Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag fylke. Bioforsk RAPPORT 6(124): 15s.

Vesterbukt, P. & Grenne, S. 2011. Skjøtselsplan for slåttemark – Beitland: Stakkekra, Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag fylke. Bioforsk RAPPORT 6(125): 15s.

ETTERORD

Nøkkelord:	Slåttemark, skjøtsel, naturtyper, biologisk mangfold, handlingsplan, skjøtelsesplan, utvalgt naturtype, vegetasjon
Key words:	
Andre aktuelle publikasjoner fra prosjekt:	

NOTATER

NOTATER

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.